Posudek na bakalářskou práci Markéty Čeplové

„Svět Tibetu v románu ***Tibetský kód***“

Posuzovaná práce představuje román ***Tibetský kód***, jehož autorem je čínský spisovatel **He Ma**, jako žánrově výrazně příznakové dílo naplňující řadu charakteristik *populární literatury*, potažmo *literárního braku*. Autorka zkoumaný román konkrétně přiřazuje k *dobrodružné literatuře* a nalézá v něm rovněž rysy charakteristické pro *literaturu žánru fantasy*.

Metodologickému založení práce by prospělo, kdyby autorka tyto kategorie a zejména jejich hierarchickou souvztažnost důkladněji představila. Nicméně přítomnost jednotlivých distinktivních rysů, umožňujících výše uvedené žánrové zařazení zkoumaného díla a tím i jeho zhodnocení, je přesvědčivě doložena v analytické části práce.

Autorka argumentuje, že fikční svět ***Tibetského kódu*** vykazuje rysy charakteristické pro specificky čínskou verzi tzv. „koloniální literatury“. V této souvislosti poukazuje na podobnosti mezi zkoumaným románem a literárními ztvárněními Tibetu autorů hanské i tibetské národnosti tvořících v 80. letech dvacátého století. Vedle shod, k jakým bezpochyby patří tíhnutí k „orientalizaci“, jejíž důležitou součástí je např. povrchnost či „senzacechtivost“ ovlivňující výběr a využití „typicky tibetských“ motivů, by bylo možné a žádoucí zmínit též některé odlišnosti.

Autorka by si například mohla položit otázku, jakými jazykovými a literárními prostředky je v románu ***Tibetský kód*** vytvářen dojem tajemného, nepochopitelného, podivného apod. Do jaké míry je jazyk a styl zkoumaného románu sofistikovaný? Jsou součástí vyprávění ***Tibetského kódu*** metafory? Využívá vyprávění postupy metonymie či ironie? Odpověď na tyto a další otázky by naznačila, kde leží limity srovnání analyzovaného románu s povídkami a novelami autorů z 80. let, pro něž je charakteristické funkční využívání těchto a jiných tropů.

Autorka práce případně poukazuje na to, že ***Tibetský kód***, prohlašovaný za „encyklopedický román“, spíše než aby nabízel bohatství údajů a informací, pracuje s pouhým vršením „nálepek tibetskosti“. Současně upozorňuje na skutečnost, že autor románu se navzdory své nejasné identitě těší pověsti znalce Tibetu. Bylo by možné rozostřenou až záhadnou identitu „spisovatele-odborníka“ spolu s proklamovanou „encyklopedickou kvalitou“ románu chápat jako součást žánrové strategie a marketingový tah současně?

Posuzovaná práce je cenná tím, že představuje ***Tibetský kód*** jako příklad populární literatury ve službách šíření a fixace ideologických a politických obsahů. Tohoto aspektu zkoumaného románu se výklad opakovaně dotýká, není však představen uceleněji. To je do jisté míry dáno skutečností, že předmětem analýzy je pouze první díl románové řady.

Autorka prokazuje schopnost poučeně představit vybrané složky vyprávění, k těm nejdůležitějším bezesporu patří postava. K platnému pozorování, že v románu nevystupují postavy Tibeťanů, které by byly „průměrnými lidmi“, lze doplnit, že totéž platí o všech protagonistech bez ohledu na jejich národnost. Blízkost postav ke „karikaturám“ vyplývá z žánrové povahy zkoumaného románu založené na zjednodušené a selektivně pojaté charakterizaci nositelů děje. V souvislosti s analýzou literární postavy se nabízí otázka, zda by postava vojenské instruktorky - jakožto výrazné „ženské hrdinky“ - nemohla naznačovat případný vliv dobrodružné literatury žánru wuxia.

Po formální a jazykové stránce má práce celkově vysokou úroveň, byť ji místy hyzdí trosky nedůsledně provedených revizí, drobné překlepy (jedna hrubka!) či problematická užití některých slov a spojení (např. „loajální tibetští psi“, „armádní velitelka“) či formulací („Vyprávění podporuje animální dojem Tibeťana Jampy…“).

Citované pasáže a výrazy autorka až na výjimky („čtyřicet dva let starý Jomo Jampa“, „železně vážný obličej“, „Pasang si už nevšímal pohlavní identity své protivnice…“) doprovází zdařilým překladem a prokazuje tak svoji jazykovou kompetenci.

Jen výjimečně by bylo možné s předkládanou interpretací polemizovat. Je například otázkou, zda lze použití idiomatického spojení „hubei xiongyao“ 虎背熊腰 (tygří hřbet, medvědí břich) považovat za doklad stereotypního popisu příslušníka nečínského etnika, jímž se barbarům přisuzují zvířecí charakteristiky (podobně „dangniu-zuoma“ 当牛作马).

Posuzovaná práce je celkově velmi zdařilá, navrhuji hodnocení „výborně“.

Dušan Andrš (vedoucí práce)

31. ledna 2021